

Маруховський Олег Олександрович

Вступ України до НАТО як основа формування європейської системи колективної безпеки

УДК 327.5:341.1.8
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2022-spec.10>

Маруховський Олег Олександрович
кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин
та журналістики Університету економіки
та права «КРОК»
вул. Табірна, 30-32,
Київ, Україна

У статті висвітлюються безпекові аспекти міжнародних відносин у Європі в контексті російської агресії проти України. Встановлено, що об'єктивна неможливість швидкої інтеграції України до повноцінного членства в Європейському Союзі перетворює її на майданчик для постійного з'ясування відносин між Заходом і Росією. У такій ситуації дуже важливим фактором є прийняття Україною відповідних нормативно-правових актів безпекового характеру, які б повністю відповідали всім викликам сучасності.

Тема цього дослідження є сьогодні як ніколи актуальною, адже регулярні посягання Росії на суверенітет України загрожують не лише нашій державі, а й колективній безпеці Європи загалом. Тому метою статті є дослідження пошуків нової післявоєнної моделі гарантії безпеки для України та реформування сучасної системи колективної безпеки Європи. Для досягнення мети дослідження було застосовано систему методів, зокрема: об'єктивності, комплексності, історизму, а також системний, компаративний, проблемно-хронологічний методи та ін.

У процесі дослідження, як результати, було розглянуто основні варіанти пошуку Україною нової моделі формування європейської системи колективної безпеки для стабілізації міжнародних відносин після військової поразки Росії і перемоги України. Сформульовано із запропонованих варіантів як найбільш бажаний і прийнятний варіант для нашої держави – варіант фактичного вступу України до НАТО з попередньою деокупацією усіх захоплених територій України, включаючи Донбас та Крим, і виходом на державні кордони 1991 року. Розглянуто також варіанти створення різних організацій колективної безпеки та входу України в них.

Ключові слова: Україна, гарантії безпеки, європейська архітектура безпеки, агресія Росії проти України, система колективної безпеки, безпекові гарантії, ОБСЄ, ЄС, НАТО.

Вступ. Широкомасштабний військовий напад Росії на Україну 24 лютого 2022 року явно є великою агресивною руйнівною війною і ця трагічна ситуація свідчить про нагальну необхідність створення ефективної міжнародної загалом та європейської зокрема системи колективної безпеки. Очевидно, що Організація Об'єднаних Націй повинна забезпечити таку систему колективної безпеки, але їй бракує повноважень, дієвості і політичної рішучості для цього через причини неефективного контролю, який великі держави здійснюють над світовою організацією. Тому ця повномасштабна війна Росії проти України особливо підкреслює необхідність суттєвого реформування всієї системи колективної безпеки.

Нині проблема міжнародної безпеки важлива у контексті забезпечення миру і стабільності у всьому світі загалом та зміцнення національної безпеки кожної країни зокрема. Отже, поняття системи міжнародної безпеки все частіше стає на порядок денний міжнародних організацій, є предметом вивчення науковців, темою публікацій науково-політичних видань.

Відомо, що 23 червня 2022 року відбулася історична подія – місце України в європейській родині було юридично закріплено: глави держав та урядів Європейського Союзу (ЄС) ухвалили рішення про надання Україні статусу країни-кандидата на членство в ЄС [18]. З одного боку, широкомасштабна війна Росії проти України об'єднала Європейський Союз та зміцнила НАТО, але водно-

час вона завдала серйозної шкоди ідеї системи загальноєвропейської безпеки, передбаченої ще 1990 року в Паризькій хартії для нової Європи – підсумкового документа Наради з безпеки і співробітництва в Європі, яка мала започаткувати «нову епоху демократії, миру та єдності в Європі», підтверджуючи «прихильність до врегулювання спорів мирними засобами» та створення «механізмів щодо запобігання конфліктів між державами-учасниками» [14]. Головним питанням залишаються гарантії безпеки для України після завершення війни та створення нової моделі європейської колективної безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Загальним проблемам міжнародної безпеки та національної безпеки України присвячено надзвичайно багато наукових розробок, одноосібних та колективних монографій, значне місце серед яких належить співавтору Стратегії національної безпеки України, багатьох концептуальних наукових стратегій та політичних програм у сфері національної безпеки України Г.П. Ситнику [6; 13], а також праць вітчизняних учених, аналітиків, міжнародників, практиків, таких як: В.І. Абрамов [6], П.П. Гай-Нижник [4], В.П. Горбулін [7], О.П. Дзьобань [12], І.М. Доронін [9], Н.Р. Нижник [13], В.Ф. Смоляннюк [6], В.М. Фурашев [19] та ін.

Серед найбільш відомих визнаних у всьому світі зарубіжних класиків слід назвати праці відомих учених, таких як: Збігнєв Бжезінський [22], Генрі Кісінджер [26], Френсіс Фукуяма [24] та ін., які

присвячені новітнім викликам у сфері міжнародної безпеки та проблематиці удосконалення інструментів її забезпечення в умовах сучасного розвитку світового політичного процесу.

Незважаючи на наукову діяльність провідних учених України та світу в дослідженні проблем міжнародної безпеки та національної безпеки України, нині зовсім бракує науково обґрунтованих розробок щодо створення саме післявоєнної моделі безпекових гарантій для України в умовах формування європейської системи колективної безпеки.

Мета та завдання. Метою цього дослідження є аналіз різноманітних варіантів щодо оновлення сучасної європейської архітектури безпеки та визначення нової післявоєнної моделі безпекових гарантій для України в умовах формування європейської системи колективної безпеки. Відповідно, важливе завдання – також дослідити та проаналізувати основні виклики для міжнародної та європейської системи безпеки, зумовлених військовою агресією Російської Федерації проти України.

Методи дослідження. Для виконання завдань було використано систему загальнонаукових та спеціальних наукових методів дослідження, зокрема: методи аналізу, синтезу, об'єктивності, комплексності, історизму, джерелознавчого аналізу, а також історико-системний, історико-порівняльний та проблемно-хронологічний методи. Усі вони сприяли об'єктивному висвітленню та комплексному аналізу особливостей міжнародно-правових документів щодо питання забезпечення міжнародної та європейської безпеки, а також дали можливість проаналізувати основні перспективи співробітництва України з міжнародними та європейськими структурами безпеки та вступу України до НАТО.

Результати дослідження. Відомо, що 24 лютого 2022 року після безпрецедентного нарощування своїх сил біля українських кордонів Російська Федерація агресивно вторглася в Україну, а її президент назвав це «спеціальною військовою операцією». Протягом тижня на екстреній спеціальній сесії та відповідно до резолюції 377(V) 1950 року «Єдність заради миру» 2 березня 2022 року Генеральна Асамблея ООН прийняла резолюцію ES-11/1 під назвою «Агресія проти України» з вимогою, щоб «Російська Федерація негайно, повністю та беззастережно вивела всі свої збройні сили з території України у її міжнародно визнаних кордонах» та рішуче засудила «агресію Росії проти України» [20]. Більшість держав-учасниць ОБСЄ проголосувала «за», у тому числі багато держав колишнього Радянського Союзу.

Російське вторгнення в Україну катастрофічним чином погіршило безпекову ситуацію в Європі та нагадало європейським країнам про важливість НАТО як головної організації колективної оборони

для безпеки Європи. Об'єднавшись у боротьбі з агресором, члени НАТО почали зміцнювати власну оборону та матеріально підтримувати Україну. Таким чином, альянс довів свою цінність у сприянні колективному прийняттю рішень, забезпеченні форуму для обміну інформацією та розвіданими, мобілізації інституційних ресурсів і координації двосторонньої діяльності своїх членів. Однак усередині Альянсу важко досягти консенсусу щодо таких питань, як ведення війни та якими мають бути найближчі та довгострокові цілі НАТО. У результаті Франція та Німеччина, зокрема, зайняли позиції, які частково відрізняються від позицій Сполучених Штатів Америки, Великобританії та багатьох східноєвропейських союзників.

Співробітництво із НАТО, найважливішою міжнародною військово-політичною організацією, є одним з найважливіших складників зовнішньополітичної діяльності України на сучасному етапі, що дає реальну та ефективну можливість висвітлювати та протидіяти загрозам безпеці України на міжнародній арені. Стратегічною метою України залишається збереження територіальної цілісності та національної безпеки шляхом приєднання до євроатлантичного військово-політичного блоку. Реалізації цих прагнень, безперечно, сприяла низка законодавчих ініціатив української влади за останні кілька років: відмова від статусу позаблокових держав, закріплення євроатлантичного вектора розвитку держави на рівні Основного Закону України. Так, у Конституції України в розділі V, статті 102 зазначено, що «Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору» [10].

Через російську загрозу, яка однозначно буде зберігатися навіть після закінчення цієї війни, Україні необхідно вжити заходів для зміцнення безпеки країни, у тому числі стати повноправним членом НАТО. Членство України в НАТО є головним фактором стримування агресивних загарбницьких планів Росії, відповідно, і військова, ресурсна, технологічна та інформаційна підтримка НАТО також стане однією із надійних гарантій безпеки України [27].

Той факт, що Україна стане членом НАТО, сприятиме не тільки Україні, але й альянсу з точки зору його розширення і величезного підсилення його військової сили за рахунок ЗСУ із бойовим досвідом, який вже перевищив досвід європейських армій. Хоча вступ до НАТО не загрожує внутрішній безпеці України, деякі науковці стверджують, що це поставить Україну в буферну зону між двома блоками та порушить відносини з Росією [21]. Російська Федерація, безумовно, не хоче, щоб Україна приєдналася до євроатлантичних інституцій, тому що не вважає у своїх інтересах просування НАТО

далі на схід. Однією з причин цього є те, що російський президент в одному з інтерв'ю пояснив, що НАТО сильніше за Росію і що в можливій війні безпека країни буде під загрозою, і з цієї причини вони не дозволять альянсу наблизитися до цього [25]. Однак своєю агресією Російська Федерація зламала психологічний бар'єр в Європі, де не спрацювала політика стримування, а масштабні військові невдачі росіян на території України остаточно розвіяли страх Заходу перед їх великими, але мало-ефективними сухопутними силами.

Отже, в майбутньому можливі різні варіанти побудови архітектури європейської безпеки, серед яких можна виділити як малоефективні, але більш прийнятні для політичних еліт Європейського Союзу, так і вкрай ефективні, але ризиковані, до яких, безумовно, належить часткове або повне прийняття України в НАТО. Очевидно, що путінський режим виступить проти будь-якого статусу України, який виглядатиме навіть де-факто як членство в НАТО чи ЄС.

Одним з перших варіантів, який буде знову відкладати вирішення проблем російської загрози Європі і всьому світові, можна назвати розділення євроатлантичної та євразійської сфер безпеки. У цьому варіанті замість євроатлантичної та євразійської спільноти безпеки євроатлантичну половину будуть намагатися зміцнити шляхом розширення ЄС, щоб включити Західні Балкани, Молдову та Україну.

Євразійська половина регіону ОБСЄ може співпрацювати через Євразійський економічний союз, Організацію Договору про колективну безпеку та оновлену Конференцію із взаємодії та заходів довіри в Азії (СІСА). У такому світогляді відносини між Росією та Заходом обмежуватимуться діалогом НАТО–Росія або залученням ЄС–Росія. Лінії розмежування в Європі були б формалізовані та фактично поклали б край ідеї «неподільної безпеки», метою може бути мирне співіснування, а така організація, як ОБСЄ, не обов'язково зникне, але втратить свою актуальність.

Наступним, не менш програтним, але «зручним» з політичної точки зору і з огляду необхідності імітації зусиль буде спроба побудови кооперативної європейської архітектури безпеки. Як і у 80-х роках ХХ століття, структура на кшталт ОБСЄ могла б стати місцем для переговорів про угоди про контроль над озброєннями (як наступник Адаптованого договору про звичайні збройні сили в Європі) і взаємне збалансоване скорочення сил і озброєнь. Це міг би бути форум для обговорення гарантій безпеки, наприклад, для країн між Росією та Заходом, а також для Росії стосовно НАТО (який був однією із російських вимог), однак після збройної агресії в Україні вимоги Росії, яка фактично є державою-терористкою, виконувати ніхто зі світових лідерів не планує.

Варто також згадати ключовий уривок із Хартії європейської безпеки (Стамбульський документ) 1999 року, який був розроблений для вирішення «дилеми безпеки»: «Кожна держава-учасниця має рівне право на безпеку. Ми знову підтверджуємо невід'ємне право кожної держави-учасниці вільно вибирати або змінювати свої заходи безпеки, включаючи союзні договори, у міру їх розвитку. Кожна держава також має право на нейтралітет. Кожна держава-учасниця поважатиме права всіх інших у цьому відношенні» [23, с. 5]. Це в черговий раз підтверджує право України влаштовувати свою безпеку, виходячи із власних міркувань і волі її громадян, а будь-які російські спроби обмежити це право повинні чітко нівелюватися як дипломатичним, так і збройним шляхом.

Також європейський політикум може намагатися імітувати «бурхливу діяльність» щодо зміцнення безпеки на континенті реформою ОБСЄ чи її заміною на такий же малоефективний аналог. Однією з ідей було б розпустити ОБСЄ та спробувати створити нову загальноєвропейську організацію. Однак перевага збереження принаймні частини ОБСЄ полягає в тому, що вона має багатий набір зобов'язань, узгоджених шляхом консенсусу; їх було б важко переглянути сьогодні. Крім того, ОБСЄ має усталену культуру співпраці та наявні органи переговорів, з якими знайомі всі держави-учасниці.

Попри це, варто констатувати, що і до війни Росії проти України ОБСЄ перебувала в занепаді і відновила свою актуальність лише завдяки розгортанню в Україні Спеціальної моніторингової місії, тому події війни Росії проти України можуть стати шансом реформувати цю організацію. При цьому держави-учасниці ОБСЄ повинні замислитися над тлумаченням основоположних принципів миру та безпеки в Європі: як вони розуміють ці принципи сьогодні та як принципи та зобов'язання ОБСЄ можуть бути використані більш ефективно.

Інші питання, які можуть бути розглянуті як частина порядку денного реформ, – це юридично обов'язкова Хартія для ОБСЄ, перегляд системи щорічної ротації головувань, зміцнення механізмів мирного врегулювання суперечок, реформування процесу огляду реалізації людського виміру, аналіз впливу технологій щодо прав людини та засобів масової інформації, а також перегляду правил процедури, щоб запобігти зупинці, спричиненій консенсусом. Держави-учасниці також повинні визначити питання, які вимагають співпраці, як-от транснаціональна організована злочинність, тероризм, вплив зміни клімату на безпеку, кібербезпека та міграція. Одним із найбільших викликів буде, простіше кажучи, відновлення певної довіри.

Отже, більшість варіантів, в яких міжнародні організації, не підкріплені ані військовою, ані іншою системою примусу, більше не можуть бути

ефективними реалізаторами безпеки в Європі і світі. Саме тому ідея «збройного нейтралітету», яку намагаються запропонувати Україні, також не витримує жодної критики, адже знову нам не гарантують ефективної безпеки. Саме тому протягом багатьох десятиліть нейтральні Фінляндія і майже двох сторіч Швеція після початку збройної агресії РФ проти України майже миттєво подали спільну заявку на вступ до НАТО, яка була швидко задоволена 2022 року.

Тому найбільш ефективним для України і всіх країн «колективного Заходу» буде поступове або, навпаки, швидке і одномоментне прийняття України в НАТО з усіма правами і зобов'язаннями, які випливають з цього. Цей крок має стати успішним результатом «реалізації стратегічного курсу України на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північно-атлантичного договору», який закріплений у Конституції України у статті 116 пункт 11 [10]. Тут варто зазначити, що на етапі, що передуватиме вступу України до НАТО, необхідно буде забезпечити гарантії безпеки для нашої держави. Схожим прикладом є гарантії від США, Британії і частини країн НАТО для Швеції і Фінляндії у процесі їх вступу до Північноатлантичного альянсу [3; 11].

Саме такий принцип має бути застосований і у ситуації з Україною, підтвердженням чого є оприлюднення в Києві 13 вересня 2022 року співголовами Міжнародної робочої групи з питань безпекових гарантій для України – колишнім Генеральним секретарем НАТО Андерсом Фогом Расмуссеном і керівником Офісу Президента України Андрієм Єрмаком основних положень Київського безпекового договору, який на момент написання цієї статті чекає на офіційне прийняття та підписання лідерами всіх зацікавлених країн-союзників [1; 2]. Що стосується розгорнутого аналізу цього документа, то це потребує окремого спеціального дослідження.

Окрім очевидної і величезної користі для безпеки України, НАТО як організація отримує від прийняття України в повноправні члени НАТО неймовірно стратегічне, військове і матеріально-ресурсне підсилення, що можна описати декількома такими аспектами.

По-перше, об'єднані сили НАТО отримають надзвичайно потужну і добре навчену українську армію з величезним бойовим досвідом, відсутністю страху перед агресором і мотивацією на його знищення.

По-друге, величезні обсяги військової допомоги від Європи і програма ленд-лізу від США в найближчому майбутньому повністю переведуть Збройні сили України на стандарти НАТО у військовому, матеріально-технічному, логістичному, розвідувальному та багатьох інших аспектах. Абсолютно логічно, що величезна кількість озброєнь і ресурсів, переданих Україні часто на безоплатній

основі, мають бути інтегровані у систему європейської безпеки. В протилежному випадку таке масштабне і коштовне переозброєння України втрачає стратегічний сенс для Заходу. Схожа ситуація мала місце із вступом до організації Фінляндії і Швеції, чії армії відповідали стандартам НАТО майже повністю, що зробило процедуру їх вступу до НАТО без обов'язкового етапу ПДЧ та інтеграцію цих країн швидкими та майже безпроблемними [8]. У цьому зв'язку важливою та актуальною для України є заява очільниці посольства США в Україні Крістіни Квін 16 травня 2022 року про те, що наша країна може так само швидко «обійти» на шляху до вступу в НАТО етап ПДЧ за прикладом Фінляндії та Швеції: «Що стосується можливості вступу Фінляндії без ПДЧ, то План дій щодо членства ніколи не був юридичною вимогою для приєднання до НАТО, а отже, Україна також може вступити до Альянсу без ПДЧ. ПДЧ – це механізм, який дозволяє державі-члену досягнути вимог для сумісності, і якщо якась держава вже відповідає усім вимогам – План дій щодо членства стає непотрібним» [5; 17].

По-третє, в разі вступу України в НАТО Європа отримає між своїми кордонами і Росією надзвичайно потужний форпост у вигляді військового потенціалу ЗСУ, який Росія не може подолати навіть зараз, коли Україна ще не є членом НАТО. Україна вже фактично інтегрована у систему НАТО і майже озброєна за стандартами НАТО та може мати, за словами Ольги Стефанішиної, віце-прем'єрки з європейської та євроатлантичної інтеграції, «вікно для вступу до НАТО ще до завершення війни з Росією» [16]. Таким чином, Україна може стати непрохідною фортецею для Росії, що фактично зводить нанівець доктрину сухопутної атаки на Європу з боку РФ.

По-четверте, нещодавній досвід майже «миттєвого» приєднання до НАТО традиційно нейтральних Швеції і Фінляндії ставить під сумнів дискусії про те, що це неможливо у випадку з Україною. Російська риторика про «небезпечну близькість баз НАТО» до її кордонів активно використовувалась тільки у випадку з Україною. Наприклад, завдяки вступу Фінляндії кордони НАТО наблизились майже впритул до «другої столиці» Росії Санкт-Петербурга, однак президент Російської Федерації публічно заявив, що це не є загрозою для його країни [15].

Висновки. Злочинне повномасштабне вторгнення Російської Федерації в Україну справило неабиякий вплив на реформування забезпечення всієї колективної безпеки Європи. Основні європейські системи колективної безпеки (ЄС і НАТО) зустрілися із реальними загрозами порушення миру і стабільності свого регіону. Отже, Україна почала формувати порядок денний європейської політики безпеки.

Протягом останніх тридцяти років були спроби та пропозиції щодо оновлення європейської архітектури безпеки, але вони ніколи не сприймалися дуже серйозно. Коли закінчиться війна в Україні, з'явиться можливість і необхідність відновити безпеку в Європі, режим у Росії повинен буде продемонструвати, що він відданий миру, безпеці, співпраці та добросусідським відносинам, заснованим на верховенстві права. Зі свого боку, Захід повинен знайти спосіб побудувати новий регіональний і світовий порядок, який має виключити післявоєнну Росію з числа тих, хто може негативно впливати на систему колективної безпеки в Європі і світі. Саме силові аргументи і потенціальне їх застосування мають звести до мінімуму майбутні агресивні наміри російської держави.

Отже, подальша стратегія Заходу у протистоянні із Росією має бути послідовною і включати у себе нанесення максимального ураження військам РФ на території України та відновлення територіальної цілісності нашої держави разом із максимально жорсткими економічними і фінансовими санкціями проти РФ. Комплексне поєднання цих напрямів має привести Росію в такий стан політичних, військових, а головне – економічних проблем, за яких вона не зможе диктувати свої умови припинення війни в Україні. В такій ситуації Захід має змусити Росію погодитись на членство України в НАТО, адже інші договори із будь-яким російським режимом у майбутньому не гарантують їх виконання, що багаторазово підтверджено історією. Більше того, завданням максимум для колективної безпеки Європи і всього світу буде поступова демілітаризація західних кордонів Російської Федерації та на далеку перспективу – подальша поступова денуклеаризація, під чим розуміється примус РФ з боку всієї світової спільноти до відмови від ядерної зброї.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андерс Фог Расмуссен, А. Єрмак. Київський безпековий договір. Міжнародні гарантії безпеки для України: рекомендації. 13.09.2022. URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files/storage/01/15/93/cf0b512b41823b01f15fa24a1325edf4_1663050954.pdf (дата звернення: 14.09.2022).

2. Безпековий договір має об'єднати союзників. *Урядовий кур'єр*. 15.09.2022. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bezpekovij-dogovir-maye-obyednati-soyuznikiv/> (дата звернення: 15.09.2022).

3. Британія та США допоможуть Швеції й Фінляндії з безпекою. 05.05.2022. URL: <https://www.dw.com/uk/velykobrytaniia-ta-sshadopomozhut-shvetsii-y-finliandii-z-bezpekoiu-do-vstupu-do-nato/a-61688722> (дата звернення: 07.09.2022).

4. Гай-Нижник П.П. Росія проти України (1990–2016 рр.): від політики шантажу і примусу до війни на поглинання та спроби знищення. Київ : «МП Леся», 2017. 332 с.

5. Глава посольства США: Україна також може вступити до НАТО без ПДЧ. *Європейська правда*. 16.05.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/16/7139463/> (дата звернення: 09.09.2022).

6. Глобальна та національна безпека : підручник / авт. кол. : В.І. Абрамов, Г.П. Ситник, В.Ф. Смолянчук та ін. ; за заг. ред. Г.П. Ситника. Київ : НАДУ, 2016. 784 с.

7. Горбулін В.П., Качинський А.Б. Системно-концептуальні засади стратегії національної безпеки України. Київ : ДП «НВЦ Євроатлантикінформ», 2007. 592 с.

8. Двері НАТО відкриваються: що змінює для України вступ Фінляндії та Швеції до Альянсу. *Європейська правда*. 17.05.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/17/7139534/> (дата звернення: 07.09.2022).

9. Доронін І.М. Національна безпека України в інформаційну епоху: правові аспекти : монографія. Київ : ТОВ Видавничий дім «АртЕк», 2019. 434 с.

10. Конституція України. Документ 254к/96-ВР, чинний, редакція від 01.01.2020. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 03.09.2022).

11. НАТО надасть Швеції та Фінляндії гарантії безпеки на час процесу вступу в Альянс. *Радіо Свобода*. 05.05.2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-viyna-finlyandiya-shvetsiya-nato/31836305.html> (дата звернення: 07.09.2022).

12. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія. / за заг. ред. О.П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.

13. Нижник Н.Р., Ситник Г.П. та ін. Національна безпека України (методологічні аспекти, стан і тенденція розвитку) : навчальний посібник. Укр. Академія держ. управління при Президентові України. Київ : Преса України, 2000. 304 с.

14. Паризька хартія для нової Європи : підсумковий документ Наради з безпеки і співробітництва в Європі. 21.11.1990. Париж. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058#Text (дата звернення: 27.08.2022).

15. Путін вже не бачить загрози від розширення НАТО, але є нюанс. *Європейська правда*. 16.05.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/16/7139490/> (дата звернення: 09.09.2022).

16. Стефанішина О.: Вікно для вступу України до НАТО може відкритися ще до завершення війни з Росією. 29.08.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/interview/2022/08/29/7145770/> (дата звернення: 09.09.2022).

17. У США вважають, що Україна може «обійти» ПДЧ на шляху до НАТО, як Фінляндія та Швеція. *Європейська правда*. 16.05.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/16/7139472/> (дата звернення: 09.09.2022).

18. Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Урядовий портал*. 23 червня 2022 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (дата звернення: 27.08.2022).

19. Фурашев В.М., Джердж С.Ф. Національна безпека України: шляхи забезпечення, роль і місце суспільства. Євроатлантичний курс : монографія. Академія прав. наук України. Київ : Синопис, 2009. 176 с.
20. Aggression against Ukraine (2022) A/ES-11/L.1: United Nations General Assembly Resolution. URL: <https://reliefweb.int/report/ukraine/aggression-against-ukraine-aes-1111> (дата звернення: 03.09.2022).
21. Atlantic Council. Twenty questions (and expert answers) about what's happening with Ukraine and Russia. 2022. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/twenty-questions-and-expert-answers-about-whats-happening-with-ukraine-and-russia/> (дата звернення: 05.09.2022).
22. Brzezinski Zb. The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. United Kingdom : Ingram Publisher Services. 2015. 240 p.
23. Charter for European Security. Istanbul Document. Organization for Security and Co-operation in Europe. OSCE. 1999. 18 p. URL: <https://www.osce.org/files/f/documents/4/2/17502.pdf> (дата звернення: 05.09.2022).
24. Fukuyama F. Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy. London : Profile Books. 2014. 690 p.
25. Goda S. European security architecture and the conflict in Ukraine. *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs*, 2015. 24 (1–2), p. 3–16.
26. Kissinger H. World Order. Reflections on the Character of Nations and the Course of History. London : Penguin Books Ltd. 2014. 378 p.
27. North Atlantic Treaty Organization. 10 things you need to know about NATO. 2016. URL: <https://www.nato.int/cps/en/natohq/126169.htm> (дата звернення: 05.09.2022).

REFERENCES:

1. Anders Foh Rasmussen, A. Yermak. Kyivskyi bezpekovi dohovor. Mizhnarodni harantii bezpeky dlia Ukrainy: rekomendatsii. (13.09.2022). Retrieved from: https://www.president.gov.ua/storage/j-files/storage/01/15/93/cf0b512b41823b01f15fa24a1325edf4_1663050954.pdf (Last accessed: 14.09.2022) [in Ukrainian].
2. Bezpekovi dohovor maie obiednaty soiuzykiv. Uriadovi kurier. Retrieved from: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/bezpekovi-dogovir-maye-obyednati-soyuznikiv/> (Last accessed: 15.09.2022) [in Ukrainian].
3. Brytaniia ta SShA dopomozhut Shvetsii y Finliandii z bezpekoiu. (05.05.2022). Retrieved from: <https://www.dw.com/uk/velykobrytaniia-ta-ssha-dopomozhut-shvetsii-y-finliandii-z-bezpekoiu-do-vstupu-do-nato/a-61688722> (Last accessed: 07.09.2022) [in Ukrainian].
4. Hai-Nyzhnyk, P.P. (2017). Rosiia proty Ukrainy (1990–2016 rr.): vid polityky shantazhu i prymusu do viiny na pohlynannia ta sproby znyshchennia. Kyiv: «MP Lesia», 332 s. [in Ukrainian].
5. Hlava posolstva SShA: Ukraina takozh mozhe vstupyty do NATO bez PDCh. Yevropeiska pravda. (16.05.2022). Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/16/7139463/> (Last accessed: 09.09.2022) [in Ukrainian].
6. Hlobalna ta natsionalna bezpeka : pidruchnyk / avt. kol.: V.I. Abramov, H.P. Sytnyk, V.F. Smolianiuk ta

- in. / za zah. red. H.P. Sytnyka. Kyiv: NADU, 2016. 784 s. [in Ukrainian].
7. Horbulin, V.P., Kachynskiy, A.B. (2007). Systemno-kontseptualni zasady stratehii natsionalnoi bezpeky Ukrainy. Kyiv: DP «NVTs Yevroatlankyinform», 592 s. [in Ukrainian].
8. Dveri NATO vidkryvaiutsia: shcho zminiuie dlia Ukrainy vstup Finliandii ta Shvetsii do Aliansu. Yevropeiska pravda. (17.05.2022). Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2022/05/17/7139534/> (Last accessed: 07.09.2022). [in Ukrainian].
9. Doronin, I.M. (2019). Natsionalna bezpeka Ukrainy v informatsiinu epokhu: pravovi aspekty : monohrafiia. Kyiv: TOV Vydavnychiy dim «ArtEk», 434 s. [in Ukrainian].
10. Konstytutsiia Ukrainy. Dokument 254k/96-VR, chynnyi, redaktsiia vid 01.01.2020. Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (Last accessed: 03.09.2022) [in Ukrainian].
11. NATO nadast Shvetsii ta Finliandii harantii bezpeky na chas protsesu vstupu v Alians. Radio Svoboda. (05.05.2022). Retrieved from: <https://www.radiosvoboda.org/a/rosiya-viyna-finlyandiya-shvetsiyanato/31836305.html> (Last accessed: 07.09.2022) [in Ukrainian].
12. Natsionalna bezpeka: svitohliadni ta teoretyko-metodolohichni zasady: monohrafiia. / za zah. red. O.P. Dzobania. Kharkiv: Pravo, 2021. 776 s. [in Ukrainian].
13. Nyzhnyk N.R., Sytnyk H.P. ta in. (2000). Natsionalna bezpeka Ukrainy (metodolohichni aspekty, stan i tendentsiia rozvytku): navch. posibnyk. Ukr. Akademiia derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. Kyiv: Presa Ukrainy, 304 s. [in Ukrainian].
14. Paryzka khartiia dlia novoi Yevropy: pidsumkovyi dokument Narady z bezpeky i spivrobitnytstva v Yevropi. (21.11.1990). Paryzh. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_058#Text (Last accessed: 27.08.2022). [in Ukrainian].
15. Putin vzhe ne bachyt zahrozy vid rozshyrennia NATO, ale ye niuans. Yevropeiska pravda. (16.05.2022). Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/16/7139490/> (Last accessed: 09.09.2022) [in Ukrainian].
16. Stefanishyna O.: Vikno dlia vstupu Ukrainy do NATO mozhe vidkrytsia shche do zavershennia viiny z Rosiieiu. (29.08.2022). Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/interview/2022/08/29/7145770/> (Last accessed: 09.09.2022). [in Ukrainian].
17. U SShA vzhaiut, shcho Ukraina mozhe «obiity» PDCh na shliakhu do NATO, yak Finliandii ta Shvetsiia. Yevropeiska pravda. (16.05.2022). Retrieved from: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/05/16/7139472/> (Last accessed: 09.09.2022) [in Ukrainian].
18. Ukraina otrymala status kandydata na chlenstvo v YeS. Uriadovi portal. 23 chervnia 2022 roku. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-otrymala-status-kandidata-na-chlenstvo-v-yes> (Last accessed: 27.08.2022) [in Ukrainian].
19. Furashev V.M., Dzherdz S.F. (2009). Natsionalna bezpeka Ukrainy: shliakhy zabezpechennia, rol i mistse suspilstva. Yevroatlantychnyi kurs: monohrafiia.

Akademiia pravov. nauk Ukrainy. Kyiv: Synopsys, 176 s. [in Ukrainian].

20. Aggression against Ukraine (2022) A/ES-11/L.1. United Nations General Assembly Resolution. Retrieved from: <https://reliefweb.int/report/ukraine/aggression-against-ukraine-aes-1111> (Last accessed: 03.09.2022).

21. Atlantic Council. (2022). Twenty questions (and expert answers) about what's happening with Ukraine and Russia. Retrieved from: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/twenty-questions-and-expert-answers-about-whats-happening-with-ukraine-and-russia/> (Last accessed: 05.09.2022).

22. Brzezinski, Zb. (2015). The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. United Kingdom: Ingram Publisher Services. 240 p.

23. Charter for European Security. Istanbul Document (1999). Organization for Security and Co-operation in

Europe. OSCE. 18 p. Retrieved from: <https://www.osce.org/files/f/documents/4/2/17502.pdf> (Last accessed: 05.09.2022).

24. Fukuyama, F. (2014). Political Order and Political Decay: From the Industrial Revolution to the Globalization of Democracy. London: Profile Books. 690 p.

25. Goda, S. (2015). European security architecture and the conflict in Ukraine. *International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs*, 24 (1–2), p. 3–16.

26. Kissinger, H. (2014). World Order. Reflections on the Character of Nations and the Course of History. London: Penguin Books Ltd. 378 r.

27. North Atlantic Treaty Organization. (2016). 10 things you need to know about NATO. Retrieved from <https://www.nato.int/cps/en/natohq/126169.htm> (Last accessed: 05.09.2022).

Ukraine's entry into NATO as a basis for formation European system of collective security

Marukhovskiy Oleg Oleksandrovych

Candidate of Political Sciences,
Associate Professor at the Department
of International Relations and Journalism
University of Economics and Law "KROK"
Tabirna str., 30-32, Kyiv, Ukraine

The article highlights the security aspects of international relations in Europe in the context of Russian aggression against Ukraine. It has been established that the objective impossibility of Ukraine's rapid integration into full membership in the European Union turns it into a platform for constant clarification of relations between the West and Russia. In such a situation, a very important factor is the adoption by Ukraine of relevant regulatory and legal acts of a security nature, which would fully meet all the challenges of modern times.

The topic of this study is more relevant today than ever, because Russia's regular encroachments on the sovereignty of Ukraine threaten not only our state, but also the collective security of Europe in general. Therefore, the purpose of the article is to research the search for a new post-war model of security guarantees for Ukraine and the reform of the modern European collective security system. To achieve the goal of the research, a system of methods was applied, in particular: objectivity, complexity, historicism, as well as systemic, comparative, problem-chronological methods, etc.

In the process of research, as results, the main options for Ukraine's search for a new model of the formation of the European system of collective security for the stabilization of international relations after the military defeat of Russia and the victory of Ukraine were considered. Formulated from the proposed options as the most desirable and acceptable option for our country – the option of Ukraine's actual accession to NATO with the preliminary de-occupation of all captured territories of Ukraine, including Donbas and Crimea, and access to the state borders in 1991. Options for the creation of various collective security organizations and Ukraine's entry into them were also considered.

Key words: Ukraine, security guarantees, European security architecture, Russia's aggression against Ukraine, collective security system, security guarantees, OSCE, EU, NATO.